

Oamk Journal

Oulun ammattikorkeakoulun julkaisuja

Tämä on alkuperäisen julkaisun rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenne saattaa erota alkuperäisestä sivutukseltaan ja painoasultaan.

This is an electronic reprint of the original publication. This version may differ from the original in pagination and typographic detail.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä/Please cite the original version:

Mäenpää, K. 2023. Oppimisen muotoilumallit apuna pedagogisessa suunnittelussa. Oamk Journal 66/2023. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2023042438278>

Oppimisen muotoilumallit apuna pedagogisessa suunnittelussa

2.5.2023 - Mäenpää Kati

Artikkelissa kuvataan oppimisen muotoilun mallien ja työkalujen soveltamista uuden opintojakson suunnittelussa. Esillä ovat DDD-pedagoginen malli, oppimisen muotoiluun luotuja canva-mallipohjia sekä iteratiivisen suunnitteluprosessin tueksi kehitetty tuplatimanttimalli. Artikkelissa kuvataan oppimismuotoilun etenemistä ja annetaan vinkkejä oppimisen muotoilun apuvälineistä. Lisäksi pohditaan oppimisen muotoilun hyödyllisyyttä ja ajankohtaisuutta. Artikkelin on jatkoa aiemmin ilmestyneelle ”[Oppimisen muotoilulla luodaan merkityksellistä oppimista](#)” artikkelille.

Oppimisen muotoilun tueksi löytyy lukuisia erilaisia malleja ja työkaluja, joita opettajat tai opettajatiimit voivat hyödyntää joko uusien opintojaksojen tai koulutuskokonaisuuksien suunnitteluun tai olemassa olevien edelleen kehittämiseen. Tässä artikkelissa esitellään muutamia malleja ja työvälineitä, joita kokeiltiin 3 opintopisteen Hyvinvointia tukeva pedagogiikka oppivelvollisuuskoulutuksessa -opintojakson suunnitteluun. Opintojakso on osa VALOT – oppivelvollisen valmennus, ohjaus ja tuki -koulutushanketta.

Kyseisen koulutuksen yleiset reunaehdot tuotettiin aiemmin opettajakorkeakoulujen asiantuntijoiden verkostoyhteistyössä. Nämä hankehakuvaiheessa tehdyt koulutussuunnitelmat luotiin etäsuunnittelupalavereissa, perinteisesti keskustelun pohjalta ideoimalla ja yhteiseen dokumenttiin kirjoittamalla. Hankesuunnittelun pohjalta oli siis jo muodostettu pääpiirteittäiset opintojaksokuvaukset kokonaisuuteen kuuluvista neljästä opintojaksosta.

Uuden opintojakson pedagoginen muotoilu

Uutta opintojaksoa aloittaessa on toteutuksen valmistelussa paljon pedagogista suunnittelutyötä. On välitön tarve muotoilla oppimisprosessia tarkemmin ja varmistaa opiskelijälähtöisen oppimisen toteutuminen opintojaksolla oppimisprosessin eri vaiheissa.

Tässä esimerkkinä olevassa toteutuksessa oli tavoitteena myös rakentaa oppijalähtöinen oppimisalusta uuteen digitaaliseen oppimisympäristö Howspaceen.

Ensimmäiseksi, ikään kuin perusrungoksi, valittiin oppimisprosessia ohjaavaksi malliksi DDD-pedagoginen malli (Dialogical, Digital and Deep Learning) (kuvio 1) [1] [2] [3]. Se muodosti johtajatuksen sosiokonstruktivistiseen oppimiskäsitykseen perustuvan, digitaalisissa oppimisympäristöissä tapahtuvan oppimisprosessin vaiheittaiselle suunnittelulle. Keskeistä tässä mallissa on autenttisen ja dialogisen yhteisöllisen tiedonrakentamisen ohjaaminen niin, että se johtaa kohti syvällistä oppimista.

KUVIO 1. DDD-pedagoginen malli (tekijä: Sanna Ruhalahi) [2] [3] (CC BY-SA 4.0). Kuvio avautuu isommaksi klikkaamalla.

DDD-mallin mukaan rakennettu oppimisprosessi tukee opiskelijan oppimista hänen optimaalisilla oppimisen lähikehityksen alueilla. Tällöin oppija oppii sopivan haasteellisesti

uutta ja pystyy suoriutumaan tehtävästä joko ohjauksellisesti tuettuna tai osaavamman vertaisoppijan kanssa. Malli sisältää seitsemän tarkempaa pedagogista suunnitteluperiaatetta: 1. osaamistavoitteet ovat opetuksen suunnittelun perustana, 2. dialogiseen tiedonrakentamiseen valmentaminen dialogimenetelmin, 3. autenttisten oppimisen lähtökohtien huomioiminen, 4. itse- ja yksinopiskeluvaiheiden linkittäminen oppimisprosessin eri vaiheisiin, 5. dialogisen yhteisöllisen tiedonrakentamisen ohjaaminen, 6. digitaalisten ympäristöjen valinta tukemaan oppimistoimintaa ja 7. syväoppimisen arvioinnin viitekehyksen hyödyntäminen. [1] [2] [3]

Yksityiskohtaisemman opetuksen toteutuksen suunnittelun apuna kokeiltiin valtionhallinnon ylläpitämää eOppiva palvelua [4]. Sivustolta löytyy oppimisen muotoiluun tarkoitettuja, avoimesti saatavilla olevia [canva-malleja](#), kuten oppimis- ja osaamispolut, osaamisen kehittäminen, asiakasymmärrys, oppimistavoitteet, koulutuksen rakenne sekä arviointi ja vaikuttavuus. [5]

Mallipohjia voi tarpeen mukaan hyödyntää niin opetuksen suunnitteluvaiheessa ja yhteiskehittämisessä kuin itsenäisesti opetuksen suunnittelutyön ja opetuksen apuna. Esimerkiksi tunnekartan (kuvio 2) avulla voi mainiosti kartoittaa opiskelijan motivaatiota ylläpitävää ja opiskeluhuvinvointia tukevaa emootioiden säätelyä. [6]

OPPIJAN TUNNEKARTTA

OHJEET: Kahdenryhmän ja loppukäyttäjien tunteminen on yksi palvelumuotoilun tärkeimpiä lähtökohia. Tuotteita tai palveluja suunniteltaessa loppukäyttäjien toiveita ja ajatuksia palvelun suhteen tulisi kuunnella herkällä korvalla. Asiakasymmärrys kerätään kenttätyönä; kohtausmalla oikeita ihmisiä, jotka kertovat, mikä toimivat kuten toimivat. Tavoitteena on ymmärtää oppijaa kokonaisvaltaisesti; niin osaamisen kehittämisen tarpeita, esteitä, motivaatiota ja käyttökäytännön kuin yleisiä elämäntyyliä.

Case: _____
Pvm: _____
Tiimi: _____

Haastattele loppukäyttäjäsi eli oppijaita. Millaisia ajatuksia ja tunteita digitaalinen opiskelu heissä herättää?

Mikä sinua innostaa ja motivoi?
Oppimista innostavia asioita

Mikä sinua epäilyttää?
Oppimista estäviä asioita

Mikä tuntuu helpolta?
Oppimista edistäviä asioita

Mikä sinua huolettaa?
Oppimista latistavia asioita

Oppija

KUVIO 2. Oppijan tunnekartta canva-pohja (eOppiva_canvat.pdf) [5], mukaelma Empatikartasta,

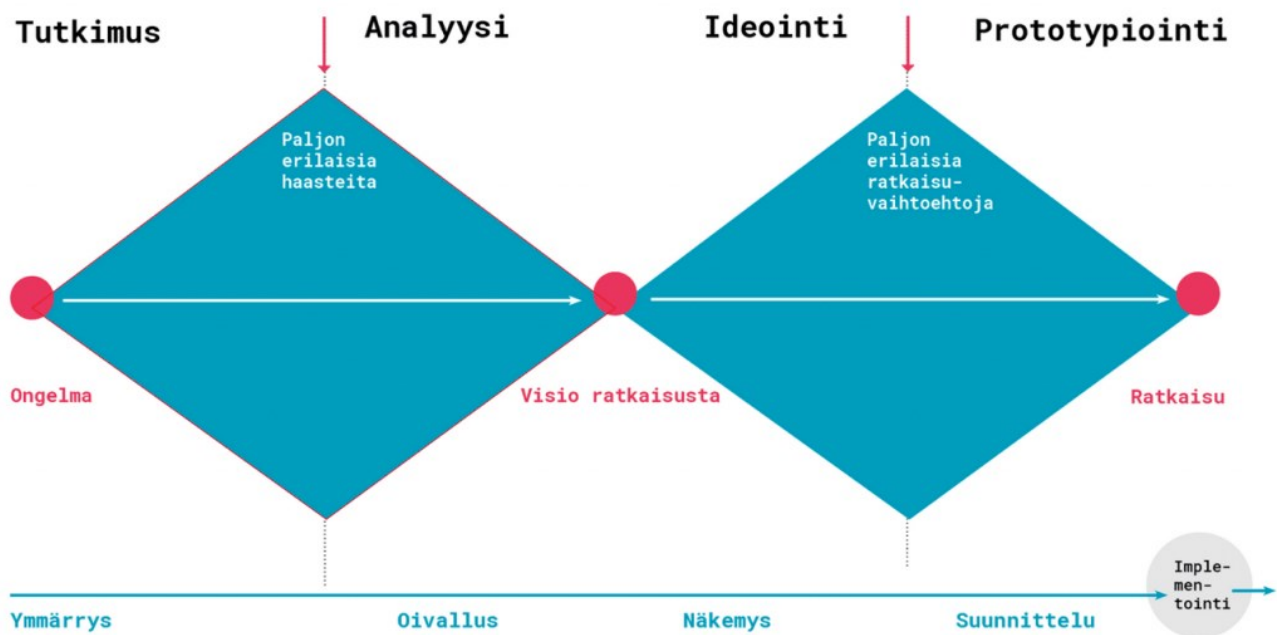
jonka alkuperäinen luoja: Scott Matthews / XPlane (CC BY-NC-ND 4.0). Kuvio avautuu isommaksi klikkaamalla.

Sekä DDD-pedagogista mallia että soveltuvia canva-mallipohjia työskentelyssä apuna käyttäen lähdettiin hahmottamaan ja visualisoimaan oppijälhtöistä oppimisprosessia tukevaa pedagogista käsikirjoitusta. Samalla hahmoteltiin alustavaa digitaalista oppimisympäristöä Howspaceen.

Muotoiluprosessin eteneminen

Oppimisen muotoilun iteratiivisen eli vaiheita toistavan kehittämisen ideana sovellettiin puolestaan syklimallia (tutki, analysoi, ideoi ja toteuta) ja sitä havainnollistavaa tuplatimanttimallia (Double Diamond) (kuvio 3). Mallin on tehnyt tunnetuksi 2000-luvun alussa [British Design Council](#). [3]

TUPLATIMANTTIMALLI / Double Diamond (By UK Design Council)

KUVIO 3. Tuplatimanttimalli [7].

Prosessi lähti liikkeelle ongelman eli suunnittelun pohjalla olevan oppimistarpeen määrittelystä. Keskeisen sisällöllisen ja osaamisen tarpeiden tutkimisen ja analysoinnin kautta syntyi ymmärrys, oivallus ja näkemys siitä, millainen oppimisprosessi tulisi suunnitella (ensimmäinen timantti). Kaiken taustatyön pohjalta ideoitiin ja piirrettiin

pelkistetty, vapaamuotoinen DDD-mallia mukaileva kuvio. Siihen visioitiin näkemykset oppimisprosessin pääpiirteistä, sisällöistä, etenemisestä, menetelmistä ja oppimisen ohjaamisesta.

Visualisoinnin perusteella alettiin rakentaa yksityiskohtaisempaa, oppimisprosessia tukevaa verkkoalustaa Howspaceen. Suunnittelu jatkui tästä opetuksen toteutuksen suunnitteluun eli oppimistilanteisiin, joissa opiskelijat kohdataan tai he toimivat verkossa. Tässä vaiheessa mukana kulki kiinteästi pedagogisen suunnittelun DDD-malli, ja siihen pelattiin kaikkia oppimisprosessin eri vaiheita ja aktiviteetteja. Näin syntyi koulutuksen ensimmäinen toteutusversio (toinen timantti). Tämä työstettiin koko oppimisprosessia koskien, opetuksen ja ohjauksen menetelmiseen ja materiaaleineen suoraan Howspaceen.

Tällä hetkellä koulutuksessa ollaan menossa vielä toteuttamisen vaiheessa, joten kokonaispalautetta ei ole vielä saatavilla. Jatkuvan parantamisen idean mukaisesti koulutuksen toteutumista voi kuitenkin arvioida jo tässä vaiheessa. Arviointia voi tehdä oppimisen muotoilun periaatteiden [8] kautta. Voi tarkastella esimerkiksi sitä, miten opiskelijälähtöisen oppimiskokemuksen, opiskelijoiden aktiivisuuden huomioiminen tai oppimisen ohjaaminen ovat konkreettisesti toteutuneet.

Kyseisellä opintojaksolla oppijoiden lähtötaso ja osaamistarpeet arvioitiin koulutuksen alussa ennakkokyselyllä ja verkossa tapahtuneessa aloituspäivässä yhteisöllisellä digitaalista alustaa hyödyntävällä tehtävällä. Näiden pohjalta käytiin yhteisöllinen keskustelu, jossa esille nousseet tarpeet huomioitiin mukaan seuraavien verkkotapaamisten ja Howspace-alustan sisältöihin. Yhteisöllisen keskustelun mahdollistamisen kautta palautetta kerätään koko ajan. Siten oppimisen muotoilu on käynnissä läpi oppimisprosessin.

Opiskelijoilla on käytössä koko koulutuksen ajan vuorovaikutteinen chat-kanava. Sinne he kirjaavat kommentteja ja palautetta, ja siellä he ovat myös muutoin vuorovaikutuksessa keskenään. Kanavan avulla opiskelijat ovat osallistuneet yhteisölliseen tiedonrakenteluun oppimistehtävien kautta. Saman kanavan kautta myös opettaja ohjaa opiskelijoiden oppimista.

Tällaisen avoimen keskustelufoorumien käyttö on hyvin tavallinen tapa järjestää vuorovaikutusta verkko-opintoihin, mutta se ei sinänsä takaa vuorovaikutuksen tai oppimisen onnistumista automaattisesti. Tärkeää on, että opettaja osaa moderoida

keskustelua sopivasti ja löydetään tasapaino opiskelijoiden itsenäisen aktiivisen toiminnan ja opettajan ohjaamisen välille.

Lisäksi opiskelijoiden osallistumista ja oppimistehtävien aikaansaamaa opiskeluaktiivisuutta on ollut mahdollista seurata Howspace-alustan analytiikkatyökaluilla. Analytiikkadatan perusteella on lähetetty tarvittaessa esimerkiksi motivointiviestejä välitehtäviin liittyen ja ohjattu opiskelijoita lisämateriaalien pariin.

Koulutuksen vaikuttavuuden arviointiin hyödynnetään lopetusvaiheessa oppimisen muotoiluun avuksi laadittuja kysymyksiä, kuten: Miten tyytyväinen olit koulutukseen? Miten hyödylliseksi koit koulutuksen? Miten koulutus edisti omalle oppimiselle asettamiisi tavoitteisiin pääsyä? Miten aioit hyödyntää oppimaasi työssäsi? [4] [5] Opiskelijoilta pyydetään myös palautetta ja kehittämisehdotuksia koulutuksen toteutuksesta. Niiden perusteella oppimisen muotoilun iteratiivinen sykli voi alkaa uudelleen nyt jo olemassa olevan koulutuksen kehittämiseksi.

Oppimisen muotoilulle on tilaus

Kuten huomata saattaa, oppimisen muotoiluun löytyy useita erilaisia suunnittelumalleja ja apuvälineitä. Mallit eivät ole itsetarkoitusta, ja niitä tulee käyttää tarkoituksenmukaisesti ja luovasti. Jotta opettaja tai -tiimi löytäisi itselle sopivan tavan hyödyntää oppimisen muotoiluun kehitettyjä malleja pedagogisen suunnittelun tukena, ainoa mahdollisuus on, että itse tutustuu ja kokeilee niiden soveltuvuutta. Kun malleja on kokeiltu, sopivimmat erottuvat ja niistä valikoituu itselle mahdollisesti konkreettisia apuvälineitä tai ideoita oman opetustyön ja opetustiimin tueksi. Omakohtaisesti kokeiltuna ja toistettuina parhaaksi koetut työvälineet tulevat myös omaksutuiksi työskentelytavoiksi, sisäistetyksi pedagogiseksi osaamiseksi.

Tällä hetkellä oppimisen muotoilulle on tilaus. Pandemia mullisti koko koulutus- ja opetusmaailmaa ja vauhditti oppimisympäristöjen digitalisoitumista [9]. Se loi myös uuden sukupolven oppijoita, joilla on aivan toisenlainen tausta oppimiskokemuksista kuin aikaisemmilla opiskelijoilla.

Pandemian jälkeinen aika onkin erityisen otollinen koulutuksen ja oppimisen uudelleen muotoilulle. Paluuta vanhoihin opetuskäytänteisiin ei ole ja myös pandemian aikaan omaksutuissa etä- ja hybridiopetuskäytänteissä ja opiskelijakokemuksien perusteella on

huomattu haasteita [9]. Tarpeellista on katsoa nykyisiä opetuskäytänteitä kriittisesti, miettiä ja suunnitella entistä joustavampia, merkityksellisesti sitouttavia ja myös ekososiaalisesti kestäviä oppimisen ratkaisuja uuden sukupolven opiskelijoille ja opettajille.

Kati Mäenpää

lehtori

Oulun ammattikorkeakoulu, Ammatillinen opettajakoulutus

Lähteet

[1] Ruhalahi, S. DDD-pedagoginen malli. Hakupäivä 25.3.2023.

<https://sannaruhalahi.com/ddd-pedagoginen-malli-2/>

[2] DDD-pedagoginen malli. Wikipedia. Hakupäivä 28.3.2023.

https://fi.wikipedia.org/wiki/DDD-_pedagoginen_malli#/media/Tiedosto:DDD_suomeksi.jpg

[3] Ruhalahi, S. 2019. Redesigning a Pedagogical Model for Scaffolding Dialogical, Digital and Deep Learning in Vocational Teacher Education. Väitöskirja. Lapin yliopisto.

Hakupäivä 28.3.2023. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-145-3>

[4] eOppiva. Oppimisen uusi aika. Hakupäivä 9.3.2022.

<https://www.eoppiva.fi/koulutukset/oppimisen-uusi-aika/>

[5] Kallio, P., Saarinen, S., Marjanen, J., Kurkipää, T. & Siira, H. 2018. Jotta jokainen voisi oppia. Digitaalisen oppimisen suunnittelu & toteutus. Prosessi & työkalut yhteiskehittämiseen. Hakupäivä 9.3.2023.

<https://indd.adobe.com/view/publication/6a6a8357-a59a-493c-8700-589189bc1dc3/1/publication-web-resources/pdf/Uusipelikirja.pdf>

[6] Mäenpää, K. 2022. Monipuoliset motivaation säätelystrategiat tukevat oppimista ja opiskeluhyvinvointia. Oamk Journal 23/2023. Hakupäivä 25.3. 2023. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2022030722130>

[7] eOppiva. Palvelumuotoilun perusteet. Hakupäivä 9.3.2023.

https://www.eoppiva.fi/kurssit/palvelumuotoilun-perusteet/#/lessons/jXmEQIQFdThnBIT306DjBOAj8_oFI9jU

[8] Mäenpää, K. 2023. Oppimisen muotoilulla luodaan merkityksellistä oppimista. Oamk Journal 65/2023. Hakupäivä 2.5.2023. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2023042438277>

[9] Naidu, S. 2023. In the wake of COVID-19 – A time to rethink and reengineer education systems. Distance Education 44 (1), 1–5. Hakupäivä 25.3.2023. <https://doi.org/10.1080/01587919.2023.2165432>

METATIEDOT

Tyyppi: Artikkel

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu

Julkaisunumero: 66/2023

Julkaisuvuosi: 2023

Tekijätiedot: Mäenpää Kati

Oikeudet: [CC BY-SA 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/) (pl. kuvio 3, kuvio 2: CC BY-NC-ND 4.0)

Kieli: suomi

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2023042438278>

Tiivistelmä: Artikkelissa kuvataan oppimisen muotoilun mallien ja työkalujen soveltamista uuden opintojakson suunnittelussa. Esillä ovat DDD-pedagoginen malli, oppimisen muotoilun tueksi luotuja canva-mallipohjia sekä iteratiivisen suunnittelua ohjaava tuplatimanttimalli. Artikkel

on jatkoa aiemmin ilmestyneelle ”Oppimisen muotoilulla kohti merkityksellistä oppimista” julkaisulle.